

5. Williges, K.; Van der Gaast, W.; de Bruyn-Szendrei, K.; Tuerk, A.; Bachner, G. (2022) *The potential for successful climate policy in National Energy and climate plans: Highlighting key gaps and ways forward*. *Sustain. Earth* 2022, 5, 1. [CrossRef]

6. Duch-Brown, N., Rossetti, F. (2020) *Digital platforms across the European regional energy markets*. *Energy Policy*, 144, 111612

Сергій ШКАРЛЕТ

Перший проректор

Національний університет «Чернігівська політехніка»

ВПЛИВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Повномасштабне вторгнення росії в Україну абсолютно повномасштабно вплинуло на імплементацію усіх ЦСР.

ЦСР 1 – Ні бідності

У 2021 році, перед вторгненням, Світовий банк оцінював, що частка українців, які живуть у бідності, становила 5,5%, при цьому статистика за попередні роки показує поступове зниження цього показника. Війна повернула прогрес на 15 років назад, підштовхнувши до бідності ще 7,1 мільйона людей і підвищивши рівень бідності до 24,1% у 2022 році. Серед ключових факторів, що призводять до бідності в країні, є втрата засобів до існування, економічний спад, зростання витрат, вимушене переміщення та вразливість. Окрім колосальних негативних наслідків на національному рівні, війна призвела до збоїв у торгівлі та ланцюгах постачання, а також до зростання цін на енергоносії. Загалом ці фактори загрожують крайній бідності мільйонам людей, непропорційно впливаючи на вразливі держави та регіони [1-3].

ЦСР 2 – Ні голоду, ЦСР 15 – Життя на землі

Вторгнення, що супроводжувалося активним конфліктом, призвело до величезної шкоди інфраструктурі, включаючи знищення 25 000 км доріг, а також супермаркетів і складів. Мільйони людей опинилися відрізаними від маршрутів, які раніше забезпечували постачання ключових продуктів. За оцінками Управління ООН з координації гуманітарних питань (ОСНА), протягом 2024 року 14,6 мільйона українців (40% населення) потребуватимуть гуманітарної допомоги, включно з продовольством. Крім того, Україна випередила Афганістан і Сирію ставши найбільш замінованою країною в світі. Приблизно 25 000 квадратних кілометрів сільськогосподарських угідь потенційно всіяні

наземними мінами та іншим небезпечним сміттям війни, що призводить до сотень смертей і поранень. Сьогодні майже 60% найбільш голодних людей у світі живуть у районах, уражених конфліктом [1-3].

ЦСР 3 – Здоров'я та благополуччя

Станом на травень 2023 року Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) зафіксувала понад 1000 нападів на медичних працівників та заклади в Україні. Окрім наслідків для фізичного здоров'я цивільного населення, українці повідомляють про згубний вплив війни на їхнє психічне благополуччя. 14 мільйонів громадян потребують психологічної допомоги, а за даними ЮНІСЕФ, приблизно 1,5 мільйона дітей в Україні переживають військові травми та знаходяться в групі ризику депресії, тривоги, посттравматичного стресового розладу та інших психічних захворювань. Негативні наслідки військових дій в Україні, які призвели до сплеску невизначеності в усьому світі, вплинули на добробут і психічне здоров'я людей у глобальному масштабі. Деякі дослідження демонструють збільшення кількості людей у Європі, які повідомляють про занепокоєння та стрес через зростання вартості життя, а також через зображення, що зображують насильство [1-3].

ЦСР 4 – Якісна освіта

Вторгнення мало численні коротко- та довгострокові наслідки для освіти українських дітей та молоді, а також для людського капіталу країни. Станом на листопад 2023 року пошкоджено або зруйновано понад 3790 навчальних закладів. Тисячі вчителів були переміщені або втекли з країни. Мільйонам дітей доводиться постійно стикатися з сигналами повітряної тривоги, місяцями навчаючись у бомбосховищах. Такі умови в поєднанні з психічними розладами суттєво впливають на їхні навчальні досягнення. Зрештою це може вплинути на інші ЦСР, призводячи до регресу в боротьбі з бідністю та нерівністю. Війна також має наслідки для сусідніх країн, які прийняли українських біженців, оскільки існує додаткова напруга щодо їхніх системи освіти [1-3].

ЦСР 5 – Гендерна рівність

Жінки та дівчата в Україні зазнають значних наслідків війни, починаючи від посилення торгівлі людьми та гендерного насильства до втрати життєво важливих джерел доходу та ескалації бідності. Через масштабні пошкодження інфраструктури послуги постраждалим, охорона здоров'я (включаючи сексуальне та репродуктивне) та основні системи підтримки стали недоступними для багатьох. Українська влада також зафіксувала численні повідомлення про жінок, які стали жертвами сексуального насильства під російською окупацією [1-3].

ЦСР 6 – Чиста вода та санітарія

Широкомасштабної шкоди було завдано водопостачанню в країні: бомбардування були націлені та знищені очисні споруди, насосні станції та

розподільні мережі, що призвело до серйозних перебоїв у доступі до води для 4,6 мільйонів людей. Крім того, конфлікт викликав занепокоєння щодо забруднення води. Бойові дії та обстріли призвели до забруднення джерел води вибухівкою, важкими металами та іншими небезпечними речовинами, що робить їх небезпечними для споживання. Затонулі військові кораблі та літаки, що перевозять нафту, також є джерелом забруднення Азовського та Чорного морів, що впливає на морське життя [1-3].

ЦСР 7 – Доступна та чиста енергія, ЦСР 11 – Сталі міста та громади

Енергетична інфраструктура України також зазнала негативного впливу, внаслідок пошкодження електростанцій, ліній електропередачі та об'єктів відновлюваної енергетики. Як наслідок, виникли перебої в електропостачанні, дефіцит енергії та збої в ініціативах щодо чистої енергії. Залишившись без світла, а отже, без водопроводу та працюючих кухонь (сучасні будівлі зазвичай обладнані електроплитами), громади були змушені використовувати дизельні генератори. Крім того, багато міст, де відбувалися активні конфлікти, перетворилися на купу уламків. Мільйонам людей довелося тікати, що призвело до витоку мізків. За останніми даними Світового банку вартість відновлення України становить 486 мільярдів доларів. Відбудова також вимагатиме комплексної політики, щоб заохотити громадян повернутися [1-3].

ЦСР 8 – Гідна праця та економічне зростання

З початку повномасштабного вторгнення ВВП України впав більш ніж на 30%. Ключові галузі, такі як сільське господарство, промисловість і туризм, зазнали серйозних збоїв, що вплинуло на експорт і внутрішнє виробництво. За перший рік війни 40% працездатного населення залишилося без роботи. Близько 5 мільйонів робочих місць було втрачено, що посилює економічні труднощі та спровокувало подальший відтік мізків. Російська війна в Україні глибоко вплинула на глобальне економічне зростання та ринки праці. Це посилює інфляційний тиск і збої в ланцюзі поставок через пандемію Covid-19, уповільнивши глобальне економічне зростання. Зростання цін на енергоносії та продукти харчування, переважно з України та росії, знизило купівельну спроможність у всьому світі. Значна роль росії як експортера енергоресурсів спричинила потрясіння на енергетичних ринках, вплинувши на промисловість і підвищивши витрати в усьому світі. Економічна невизначеність через конфлікт і пов'язані з ним санкції стримували інвестиції та перешкоджали довгостроковому зростанню. Уповільнення економічного зростання в усьому світі зменшило попит на товари та послуги, що потенційно може призвести до втрати робочих місць в експортно-орієнтованих галузях [1-3].

ЦСР 9 – Промисловість, інновації та інфраструктура, ЦСР 12 – Відповідальне виробництво та споживання

Вартість відновлення інфраструктури України, за оцінками, сягає від 130% до 330% її ВВП до COVID-19, а щодо промисловості повсюдне руйнування промислових об'єктів (включаючи металургійні заводи, нафтопереробні та харчові заводи) призвело до зриву виробництва, експорту та засобів до існування. Збої в ланцюзі постачання призвели до дефіциту сировини та готової продукції, що перешкоджає виробництву та зусиллям з відновлення. Вимушене переміщення мільйонів кваліфікованих робітників спричинило дефіцит робочої сили, що вплинуло на промислові потужності. На глобальному рівні конфлікт негативно вплинув на різні галузі через невизначеність, порушення ланцюгів поставок і нестабільність цін на товари. Однак це також стимулювало інновації в таких сферах, як оборона, відновлювані джерела енергії, готовність до стихійних лих, продовольча безпека та кібертехнології, і продемонструвало необхідність приділяти пріоритет побудові стійкої та стійкої до клімату інфраструктури для отримання довгострокових переваг [1-3].

ЦСР 10 – Зменшення нерівності

Війна в Україні значно посилила існуючу нерівність як всередині країни, так і в усьому світі, причому деякі групи несуть непропорційний тягар кризи. Станом на лютий цього року майже 3,7 мільйона українців стали внутрішньо переміщеними особами, які часто тікали з районів, де відбувалися запеклі бойові дії. Це переміщення порушує доступ до освіти, охорони здоров'я та працевлаштування, особливо впливаючи на жінок, дітей та людей похилого віку. За таких обставин жінки непропорційно беруть на себе обов'язки по догляду за дітьми та людьми похилого віку, обмежуючи їхню можливість брати участь в економічній діяльності та прийнятті рішень. У глобальному масштабі війна в Україні спричинила кілька взаємопов'язаних проблем. Зростання цін на продовольство та енергоносії особливо сильно вдарило по населенню з низькими доходами та країнах, що розвиваються. Потік біженців і шукачів притулку навантажує ресурси в приймаючих країнах, загострюючи соціальну та економічну нерівність [1-3].

ЦСР 13 – Кліматичні дії

Війна спричинила різноманітні екологічні наслідки. Військові операції та переміщення сприяли деградації земель, включаючи вирубку лісів та ерозію ґрунту, впливаючи на поглинання вуглецю та функції екосистем. Напади на інфраструктуру (серед інших нафтосховищ) і навмисні підпали полів і посівів викидають значну кількість вуглекислого газу та погіршують якість повітря. Пошкодження промислових об'єктів та інфраструктури призвело до забруднення повітря та води, що становить загрозу для здоров'я людини та природних екосистем. Руйнівні наслідки вибуху на Каховській дамбі, який називають однією з найбільших промислових та екологічних катастроф у Європі за останні роки, триватимуть десятиліттями. У довгостроковій перспективі

очікується, що війна посилить наслідки зміни клімату в Україні та в інших країнах. Це посилить існуючі чинники небезпеки, такі як нестача продовольства, економічна стагнація, незахищеність ресурсами та масове переміщення людей [1-3].

ЦСР 16 – Мир, справедливість та міцні інституції

У 2023 році глобальні конфлікти досягли піку (за кількістю, гостротою та тривалістю) з моменту завершення епохи холодної війни. За даними Інституту дослідження миру в Осло, у 2022 році було 55 активних конфліктів із середньою тривалістю від восьми до 11 років, що свідчить про значне зростання порівняно з 33 конфліктами, які тривали в середньому сім років десять років тому. Незважаючи на те, що переговори про припинення вогню стали складнішими, створення сталого миру здається майже недосяжним. Демократія також зазнала нападів у різних країнах світу [1-3].

Ціль 17 – Партнерство заради досягнення цілей

Орієнтуватися в невизначеному, охопленому конфліктами, «деглобалізованому» світі для досягнення прогресу в досягненні ЦСР може бути майже неможливо. Пандемія COVID-19 значно загальмувала прогрес, а війни, конфлікти та зростання авторитаризму та протекціонізму погіршили його [1-3].

Список використаних джерел:

1. *Ukraine and the SDGs: How the war has influenced global development.* URL: <https://www.merit.unu.edu/ukraine-and-the-sdgs-how-the-war-has-influenced-global-development/>
2. *Global Impact of war in Ukraine on food, energy and finance systems - BRIEF NO.1.* URL: <https://unsdg.un.org/resources/global-impact-war-ukraine-food-energy-and-finance-systems-brief-no1>
3. *Global impact of the war in Ukraine: Billions of people face the greatest cost-of-living crisis in a generation* URL: 2022 https://unsdg.un.org/sites/default/files/2022-06/GCRG_2nd-Brief_Jun8_2022_FINAL.pdf

Іван ВАНКЕВИЧ

*Аспірант Західноукраїнського
національного університету*

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ В УПРАВЛІННІ ВІДХОДАМИ

Темпи технологічного прогресу не припиняються, а останні розробки в галузі штучного інтелекту та машинного навчання обіцяють експоненціальне зростання, перевищуючи навіть шаблони, встановлені раніше законом Мура.